

БӨЛІМ: МЕКТЕПАЛДЫ ДАЯРЛЫҚ СЫНЫП

Баланың шығармашылық қабілетін дамытудағы ұстаз рөлі

ЖАРИЯЛАНДЫ
18.12.2024СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/173097/>

Нысамбаева Жанай Абаиовна

Алматы облысы, Қарасай ауданы, Ахмет Байтұрсынұлы орта мектебі
Мектепалды даярлық сыныбы мұғалімі

Шығармашылық – бұл адамның жеке тұлғалық дамуындағы маңызды компоненттердің бірі. Әр баланың өмірде өзін-өзі тануы, өзіндік ойларын білдіруі, қоғамға әсер етуі шығармашылық қабілетінің нәтижесі болып табылады. Бұл қабілет баланың ішкі дүниесін ашып, әлемді өз көзқарасымен тануға мүмкіндік береді. Әсіресе, мектепалды даярлық сыныбында бұл қабілетті дамытуға ерекше назар аударылып, балаға өзінің идеяларын жеткізе білуге, шығармашылық процестерге қатысуға мүмкіндік беріледі. Мұғалімнің педагогикалық шеберлігі мен әдіс-тәсілдері баланың шығармашылық дамуына әсер етеді, сондықтан ұстаздың рөлі өте маңызды.

Шығармашылық қабілет дегеніміз не?

Шығармашылық қабілет – бұл адамның жаңаша ойлау, жаңа идеялар мен шешімдер ұсыну, қиялды іске асыру қабілеті. Балалар үшін бұл қабілет олардың қоршаған ортаға деген көзқарасы, құндылықтары мен сенімдерімен тығыз байланысты. Шығармашылық қабілет балалардың когнитивтік дамуына әсер етіп қана қоймай, эмоциялық, әлеуметтік және рухани дамуында да маңызды рөл атқарады. Бұл қабілет баланың ойлау, сезіну және әрекет ету процестерін біріктіре отырып, өзіндік жеке тұлғаны қалыптастыруға ықпал етеді.

Шығармашылық қабілеттің дамуы тек өнермен ғана шектелмейді. Ол сонымен қатар, баланың практикалық ойлау, проблемаларды шешу және тапсырмаларға креативті тәсілдер қолдану қабілеттерімен де байланысты. Баланың шығармашылығын дамыту үшін мұғалімнің педагогикалық тұрғыда дұрыс бағыттауы мен қолдауы өте маңызды.

Ұстаз рөлі мен педагогикалық әдіс-тәсілдер

Мектепалды даярлық сыныбында баланың шығармашылық қабілетін дамыту үшін педагогикалық процесс түрлі әдіс-тәсілдер мен шығармашылық жұмысты қамтиды. Ұстаздың рөлі шығармашылық дамуға жағдай жасау, баланың қызығушылықтарын ояту және өз ойын еркін жеткізе білуіне мүмкіндік беру болып табылады. Баланың шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін мынадай әдістер қолданылуы мүмкін:

1. Ойын арқылы дамыту

Шығармашылықтың негізі ойын болып табылады. Ойындар баланың қиялын дамытып, жаңа идеялар мен шешімдер табуға мүмкіндік береді. Рөлдік ойындар, имитациялық ойындар мен сюжеттік ойындар баланың әлеуметтік дағдыларын қалыптастырып, шығармашылық ойлауын арттырады. Балалар ойын барысында өз эмоцияларын білдіріп, түрлі рөлдерге ену арқылы жаңа көзқарастарды меңгереді. Мұндай ойындарда баланың шығармашылығы ашылады, оның жеке әлемі, шығармашылық әлеуеті көрініс табады.

2. Шығармашылық тапсырмалар мен жобалар

Балаларға белгілі бір шығармашылық тапсырмалар мен жобалар беру олардың қызығушылығын оятып, шығармашылық қабілеттерін шыңдайды. Мұндай тапсырмалар әртүрлі болуы мүмкін: сурет салу, қолөнермен айналысу, түрлі бейнелер жасау немесе шығармашылық әңгімелер жазу. Бұл тапсырмалар балалардың өз идеяларын көркем бейнеде көрсетуіне мүмкіндік береді. Мұғалім тапсырмаларды балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес және қызықты етіп құрастыруы тиіс.

3. Қиялды дамыту

Қиял – шығармашылықтың негізі. Баланың қиялын дамыту үшін шығармашылық сұрақтар мен тақырыптар ұсыну өте тиімді. Мұғалім балаларға «Егер сен ғарышкер болсаң, қандай планетаны зерттер едің?» немесе «Егер сен сиқыршы болсаң, қандай күшке ие болар едің?» деген сияқты сұрақтар қою арқылы олардың қиялын кеңейтеді. Сонымен қатар, қиялды дамыту үшін әдеби шығармаларды оқып, олардың мазмұнын талқылау, ертегілермен жұмыс істеу маңызды.

4. Топтық жұмыс

Топтық жұмыс – шығармашылық қабілеттерді дамыту үшін тағы бір тиімді әдіс. Балалар топ болып жұмыс істегенде бір-бірінен үйреніп, шығармашылық қабілеттерін дамытады. Топтық жұмыс барысында балалар өз пікірлерін ортаға салып, әртүрлі идеяларды біріктіріп, ортақ шешімдер қабылдайды. Мұндай жұмыс балаға өзіне сенімді болуды, пікірін білдіруді және командалық жұмыс дағдыларын дамытуға көмектеседі.

5. Эмоциялық қолдау көрсету

Баланың шығармашылық қабілетін дамыту үшін эмоциялық қолдау көрсету өте маңызды. Мұғалім әр баланың шығармашылығына тән ерекше қасиеттерін бағалап, оларды ынталандырып, қателіктерге жол бермей, табандылық пен жауапкершілікті ұялатады. Әр баланың шығармашылық процесін қолдау және оның нәтижелерін құрметтеу баланың өзіндік баға жүйесінің қалыптасуына ықпал етеді.

Баланың шығармашылығын дамытуға ықпал ететін факторлар

- 1. Оқытушының кәсіби біліктілігі** Ұстаздың білім деңгейі мен педагогикалық шеберлігі балалардың шығармашылығын дамытуда маңызды рөл атқарады. Мұғалімнің шығармашылық тәсілдерді дұрыс пайдалануымен қатар, әр баланың ерекшеліктеріне сәйкес әдіс-тәсілдер қолдануы балалардың шығармашылық қабілеттерін жоғары деңгейде дамытады.
- 2. Қоршаған орта** Баланың шығармашылығы оның қоршаған

ортасына, отбасына және мектеп жағдайларына тікелей байланысты. Мұғалім шығармашылық орта құрып, әртүрлі материалдар мен ойыншықтар ұсынып, балалардың еркін шығармашылық қабілеттерін дамыта алады.

3. **Тақырыптар мен тапсырмалар** Шығармашылық қабілетті дамыту үшін тапсырмалар мен тақырыптар ерекше болуы қажет. Әр балаға өз қабілеттері мен қызығушылықтарына сәйкес шығармашылық жұмыстар беру өте маңызды.
4. **Балаға сенім көрсету** Баланың шығармашылық қабілетіне сенім көрсету оның дамуына ықпал етеді. Мұғалім балаға табысқа жету үшін қажетті қолдау мен бағытты ұсынып, оны батыл әрекет жасауға ынталандырады.

Мектепалды даярлық сыныптарында баланың шығармашылық қабілетін дамытуда ұстаздың рөлі ерекше. Шығармашылық қабілет баланың жеке тұлғасын қалыптастырудың негізі болып табылады және ол баланың интеллектуалды дамуына ықпал етеді. Ұстаз балаларға шығармашылық ойлау дағдыларын қалыптастырып, олардың ішкі потенциалын аша отырып, қоғамда өз орнын табуға дайын тұлғалар дайындайды.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қабдиев, Ж. Қ., & Жанпейісова, А. Б. (2017). Педагогика. Алматы: ЖШС «Білім».
2. Балауса, С. (2021). Баланың шығармашылық дамуы. Алматы: Білім.
3. Омарова, Р. А. (2019). Шығармашылық қабілетті дамыту. Жоғары білім беру журнал, 3, 45-52.
4. Кенжебаева, Г. (2020). Мектепалды педагогикасы. Астана: Арман.